

Äntligen Europaval på allvar - Östgöta-Correspondenten 2008-05-24

Om ett år är det slutspurt i en svensk valrörelse. Frågan är om vi kommer att bry oss.

Hittills har valen till Europaparlamentet, som det alltså är dags för igen, varit en demokratisk katastrof med sjunkande valdeltagande varje gång både i EU i stort och i Sverige. Under 40 procent av de svenska väljarna har röstat tidigare, knappt hälften jämfört med riksdagsvalen. De stora partiernas valrörelser och mediernas bevakning har varit förströdd. Toppkandidaterna har varit anonyma eller i bästa fall föredettingar från inrikespolitiken.

Ointresset från väljare och partier har egentligen varit fullständigt rimligt. När politiska val gäller regeringsmakten eller sakfrågor som direkt berör oss är det rationellt och viktigt också för dem med begränsat politiskt engagemang att gå och rösta. Valen till Europaparlamentet gäller – också om det nya Lissabonfördraget antas – medbestämmande och kontroll över en del, förvisso allt viktigare, frågor som beslutas inom EU. Sådant berör enbart de särskilt intresserade. De flesta föredrar att gå ut i junisolen. Det är ingenting konstigt med det.

Långsiktigt problematiskt från demokratisk synpunkt är att vi sakta vant oss vid att hålla val som bara en minoritet bryr sig om. Det låga valdeltagandet innebär också att små, engagerade grupper kan mobilisera sina sympatisörer inför valet, vinna platser och därmed resurser och inflytande. Det ger en extra möjlighet att uttrycka missnöje med EU över huvud taget. Det är fullt logiskt att Europaparlamentet innehåller fler EU-motståndare än de nationella parlamenten. Även om Sverigedemokraterna fortsätter att ligga under 4 procent i allmänna opinionsmätningar förefaller det därför närmast oundvikligt att de kommer in i Europaparlamentet om de får ut sina trogna. Sverige kommer därmed att politiskt bidra till den växande högerextremismen i europeisk politik.

Men kanske just detta blir den väckarklocka som valet till Europaparlamentet behöver. Parlamentet är faktiskt en av de få gemensamma europeiska mötesplatser där de främlingsfientliga hoten tas på allvar. I dagarna har exempelvis parlamentet föredömligt tagit upp behandlingen av romer i Italien.

När nu stödet för det svenska EU-medlemskapet stadigt växer, miljöpartiet de gröna och kanske även vänsterpartiet svänger mot en positiv grundsyn, är det att hoppas att tidigare EU-kritiker fortsätter att rösta i Europavalet men av mer positiva skäl. Miljöpartiet borde utnyttja valrörelsen och Europaparlamentet för att öka trycket på de europeiska institutionerna i klimatfrågan. EU-kluvna socialdemokrater kan ta chansen att i valet lyfta fram hjärtefrågor som kollektivavtalen efter Vaxholmsdomen, och så ta medlemskapet på allvar och försöka påverka utvecklingen av europeisk politik.

Europavalet blir en generalrepetition inför de svenska valen året därpå. Varken Fredrik Reinfeldt som 2010 siktar på att bli förste borgerlige statsminister som blir omvald eller Mona Sahlin som måste undvika att bli den första socialdemokratiska partiordförande som aldrig blir statsminister har råd med en motgång i Europavalet.

Låt oss alltså hoppas på att vi känner av valrörelsen ordentligt om ett år. Ett valdeltagande på 60 procent kunde väl vara något.

ANDERS MELLBOURN